

ZAKON

O NACIONALNOM OKVIRU KVALIFIKACIJA REPUBLIKE SRBIJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uspostavlja se Nacionalni okvir kvalifikacija Republike Srbije (u daljem tekstu: NOKS) kao sistem za uređivanje kvalifikacija, njegova svrha, ciljevi i principi, vrste i nivoi kvalifikacija, načini sticanja kvalifikacija, opisi znanja, veština, sposobnosti i stavova (u daljem tekstu: deskriptori) nivoa kvalifikacija, tela i organizacije nadležne za primenu i razvoj NOKS-a, obezbeđivanje kvaliteta u primeni NOKS-a i povezivanje sa Evropskim okvirom kvalifikacija (u daljem tekstu: EOK).

Termini izraženi u ovom zakonu u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Osnovni pojmovi i njihovo značenje

Član 2.

Pojedini pojmovi u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) Kvalifikacija – formalno priznanje stečenih kompetencija. Pojedinaac stiče kvalifikaciju kada nadležno telo utvrdi da je dostigao ishode učenja u okviru određenog nivoa i prema zadatom standardu kvalifikacije, što se potvrđuje javnom ispravom (diplomom ili sertifikatom);

2) Kompetencija – integrisani skup znanja, veština, sposobnosti i stavova, koje pojedincu omogućuju efikasno delanje u skladu sa standardom kvalifikacije;

3) Ključne kompetencije za celoživotno učenje – sposobnost upotrebe stečenih znanja, veština i stavova, neophodnih za lični, socijalni i profesionalni razvoj i dalje učenje. Ove kompetencije ugrađene su u ciljeve i standarde na svim nivoima obrazovanja kao nove oblasti, relevantne za kontinuirano sticanje kompetencija, vođenje privatnog i društvenog života, profesiju i snalaženje u realnim problemima i zahtevnim situacijama;

4) Ishodi učenja – jasni iskazi o tome šta se od pojedinca očekuje da zna, razume i da je sposoban da pokaže, odnosno uradi nakon završenog procesa učenja. Omogućavaju proverljivost nivoa razvijenosti kompetencija, odnosno dostignutosti znanja, veština, stavova i sposobnosti;

5) Standard kvalifikacije – dokument utvrđen u skladu sa ovim zakonom, koji sadrži opis ciljeva i ishoda učenja, kao i podatke o kvalifikaciji na osnovu kojih se vrši određivanje nivoa, njeno razvrstavanje i vrednovanje;

6) Standard zanimanja – dokument koji sadrži opis dužnosti i zadataka, kao i kompetencija potrebnih pojedincu za efikasno obavljanje poslova u određenom zanimanju, utvrđen u skladu sa propisima koji uređuju zapošljavanje;

7) Registar NOKS-a (u daljem tekstu: Registar) – registar NOKS-a koji se sastoji iz podregistra nacionalnih kvalifikacija, podregistra standarda kvalifikacija i podregistra javno priznatih organizatora aktivnosti obrazovanja odraslih (u daljem tekstu: JPOA), sa poslodavcima kod kojih JPOA realizuje praktičan rad i/ili praktičnu nastavu;

8) Evropski okvir kvalifikacija (u daljem tekstu: EOK) – zajednički evropski referentni okvir koji povezuje nacionalne sisteme kvalifikacija i deluje kao alat za upoređivanje odnosno lakše razumevanje i tumačenje kvalifikacija među različitim državama i obrazovnim sistemima u Evropi;

9) Okvir kvalifikacija u evropskom prostoru visokog obrazovanja (u daljem tekstu: EPVO) – okvir kvalifikacija u okviru Bolonjskog procesa. Definisana je sa četiri glavna ciklusa (kratki ciklus, prvi, drugi i treći ciklus) koji se opisuju Dablinskim deskriptorima;

10) Formalno obrazovanje predstavlja organizovane procese učenja koji se ostvaruju na osnovu planova i programa nastave i učenja osnovnog i srednjeg obrazovanja i studijskih programa visokog obrazovanja;

11) Neformalno obrazovanje predstavlja organizovane procese učenja odraslih koji se ostvaruju na osnovu posebnih programa, radi sticanja znanja, veština, sposobnosti i stavova usmerenih na rad, lični i socijalni razvoj;

12) Informalno učenje predstavlja proces samostalnog sticanja znanja, veština, vrednosti, stavova i sposobnosti odraslih, u svakodnevnom životnom, radnom i socijalnom okruženju;

13) Celoživotno učenje – uključuje sve oblike učenja i podrazumeva učestvovanje u različitim oblicima obrazovnih aktivnosti tokom života, sa ciljem stalnog unapređivanja potrebnih ličnih, građanskih, društvenih i kompetencija potrebnih za rad;

14) Priznavanje prethodnog učenja – Aktivnost obrazovanja odraslih koja se ostvaruje procenom znanja, veština i sposobnosti stečenih obrazovanjem, životnim ili radnim iskustvom i koja omogućava dalje učenje i povećanje konkurentnosti na tržištu rada. Termin se izjednačava sa terminom „validacija neformalnog i informalnog učenja” (Validation of non-formal and informal learning), a u skladu sa Evropskim preporukama za validaciju neformalnog i informalnog učenja.

Ciljevi NOKS-a

Član 3.

Ciljevi NOKS-a su:

- 1) obezbeđivanje razumljivosti, preglednosti i transparentnosti kvalifikacija, kao i njihove međusobne povezanosti;
- 2) razvoj standarda kvalifikacija zasnovanih na potrebama tržišta rada i društva u celini;
- 3) obezbeđivanje orijentisanosti celokupnog obrazovanja na ishode učenja kojima se izgrađuju kompetencije definisane standardom date kvalifikacije;
- 4) unapređivanje pristupa, fleksibilnosti puteva i prohodnosti u sistemu formalnog i neformalnog obrazovanja;
- 5) obezbeđivanje prepoznavanja i priznavanja neformalnog i informalnog učenja;
- 6) afirmisanje značaja ključnih, opštih i međupredmetnih kompetencija za učenje tokom celog života;
- 7) unapređivanje saradnje među relevantnim zainteresovanim stranama odnosno socijalnim partnerima;
- 8) obezbeđivanje sistema kvaliteta u procesu razvoja i sticanja kvalifikacija;

9) obezbeđivanje uporedivosti i prepoznatljivosti kvalifikacija stečenih u Republici Srbiji sa kvalifikacijama stečenim u drugim državama.

Principi NOKS-a

Član 4.

NOKS se zasniva na principima:

1) celoživotnog učenja – uvažavanje potreba i mogućnosti pojedinca za učenje i razvoj tokom celog života;

2) individualnosti – sticanje kvalifikacija, u skladu sa iskustvima, potrebama, interesovanjima, društvenim i životnim ulogama i razvojnim karakteristikama pojedinca;

3) jednakih mogućnosti – sticanje kvalifikacija bez obzira na godine života, pol, teškoće i smetnje u razvoju, invaliditet, rasnu, nacionalnu, socijalnu, kulturnu, etničku i versku pripadnost, jezik, seksualnu orijentaciju, mesto boravka, materijalno ili zdravstveno stanje i druga lična svojstva;

4) dostupnosti – jednaka prava i uslovi za uključivanje u sve nivoe i vrste kvalifikacija;

5) transparentnosti – javnost procesa razvoja i sticanja kvalifikacija;

6) relevantnosti – zasnovanost kvalifikacija na potrebama tržišta rada, naučno-istraživačkog i umetničkog rada, odnosno društva u celini;

7) otvorenosti – različiti načini sticanja kvalifikacija i mogućnosti za horizontalnu i vertikalnu prohodnost u sistemu kvalifikacija uključujući i akademsku mobilnost;

8) partnerstva i saradnje – partnerstvo i saradnja između nosioca i učesnika u sistemu kvalifikacija;

9) obezbeđivanje kvaliteta – upravljanje procesom razvoja kvalifikacija na osnovu standarda i ishoda učenja, kao i sistemom kvaliteta u procesu sticanja i vrednovanja kvalifikacija;

10) uporedivosti – povezivanje NOKS-a sa EOK-om.

II. OKVIR KVALIFIKACIJA

Nivoi kvalifikacija

Član 5.

Kvalifikacije se u NOKS-u svrstavaju u osam (8) nivoa i četiri (4) podnivoa:

1) prvi nivo (nivo 1), koji se stiče završavanjem osnovnog obrazovanja i vaspitanja, osnovnog obrazovanja odraslih, osnovnog muzičkog, odnosno osnovnog baletskog obrazovanja i vaspitanja;

2) drugi nivo (nivo 2), koji se stiče stručnim osposobljavanjem, u trajanju do jedne godine, obrazovanjem za rad u trajanju do dve godine, odnosno neformalnim obrazovanjem odraslih u trajanju od 120–360 sati obuke. Uslov za sticanje ovog nivoa je prethodno stečen nivo 1 NOKS-a;

3) treći nivo (nivo 3), koji se stiče završavanjem srednjeg stručnog obrazovanja u trogodišnjem trajanju, odnosno neformalnim obrazovanjem odraslih u trajanju od najmanje 960 sati obuke. Uslov za sticanje ovog nivoa je prethodno stečen nivo 1 NOKS-a;

4) četvrti nivo (nivo 4), koji se stiče završavanjem srednjeg obrazovanja u četvorogodišnjem trajanju (stručno, umetničko, odnosno gimnazijsko). Uslov za sticanje ovog nivoa je prethodno stečen nivo 1 NOKS-a;

5) peti nivo (nivo 5), koji se stiče završavanjem majstorskog, odnosno specijalističkog obrazovanja u trajanju od dve, odnosno jedne godine i neformalnim obrazovanjem odraslih u trajanju od najmanje šest meseci. Uslov za sticanje ovog nivoa je prethodno stečen nivo 3, odnosno nivo 4 NOKS-a, a za sticanje kroz neformalno obrazovanje odraslih prethodno stečen nivo 4 NOKS-a;

6) šesti nivo, podnivo jedan (nivo 6.1), koji se stiče završavanjem osnovnih akademskih studija (u daljem tekstu: OAS) obima od najmanje 180 ESPB bodova, odnosno osnovnih strukovnih studija (u daljem tekstu: OSS) obima od 180 ESPB bodova. Uslov za sticanje ovog nivoa je prethodno stečen nivo 4 NOKS-a i položena opšta, stručna odnosno umetnička matura, u skladu sa zakonima koji uređuju srednje obrazovanje i vaspitanje i visoko obrazovanje;

7) šesti nivo, podnivo dva (nivo 6.2), koji se stiče završavanjem OAS obima od najmanje 240 ESPB bodova, odnosno specijalističkih strukovnih studija obima od najmanje 60 ESPB bodova. Uslov za sticanje ovog nivoa je prethodno stečen nivo 4 NOKS i položena opšta, stručna odnosno umetnička matura, u skladu sa zakonima koji uređuju srednje obrazovanje i vaspitanje i visoko obrazovanje, odnosno nivo 6.1 (OSS obima 180 ESPB bodova);

8) sedmi nivo, podnivo jedan (nivo 7.1), koji se stiče završavanjem integrisanih akademskih studija obima od 300 do 360 ESPB bodova, master akademskih studija (u daljem tekstu: MAS) obima od najmanje 60 ESPB bodova, uz prethodno ostvarene OAS obima 240 ESPB, MAS obima od najmanje 120 ESPB (uz prethodno ostvarene OAS obima 180 ESPB), odnosno master strukovnih studija obima od najmanje 120 ESPB bodova (uz prethodno ostvarene OSS obima 180 ESPB bodova);

9) sedmi nivo, podnivo dva (nivo 7.2), koji se stiče završavanjem specijalističkih akademskih studija obima od najmanje 60 ESPB bodova (uz prethodno ostvarene master akademske studije);

10) osmi nivo (nivo 8), koji se stiče završavanjem doktorskih studija obima 180 ESPB bodova (uz prethodno završene integrisane akademske, odnosno master akademske studije).

Nivoi NOKS-a za pojedinačne kvalifikacije nivoa iz stava 1. tač. 6)–8), u Registru i javnim ispravama označavaju se uz navođenje vrste kvalifikacije, i to:

1) podnivo 6.1 stečen završavanjem OAS obima od najmanje 180 ESPB bodova, označava se sa 6.1 A;

2) podnivo 6.1 stečen završavanjem OSS obima 180 ESPB bodova označava se sa 6.1 S;

3) podnivo 6.2 stečen završavanjem OAS obima od najmanje 240 ESPB bodova, označava se sa 6.2 A;

4) podnivo 6.2 stečen završavanjem specijalističkih strukovnih studija obima 60 ESPB bodova, označava se sa 6.2 S;

5) podnivo 7.1 stečen završavanjem integrisanih akademskih studija obima od 300 do 360 ESPB bodova i MAS, označava se sa 7.1 A;

6) podnivo 7.1 stečen završavanjem master strukovnih studija označava se sa 7.1 S.

Deskriptori nivoa kvalifikacija

Član 6.

Za svaki nivo i podnivo kvalifikacija iz člana 5. ovog zakona, utvrđeni su deskriptori neophodni za obavljanje posla ili dalje učenje. Kvalifikacije se razvrstavaju po nivoima na osnovu složenosti ishoda učenja.

Deskriptori nivoa kvalifikacija iz stava 1. ovog člana dati su u Prilogu 1. ovog zakona i čine njegov sastavni deo.

Vrste kvalifikacija

Član 7.

Prema vrsti, kvalifikacije se u NOKS-u razvrstavaju na:

1) opšte – osnovno obrazovanje i vaspitanje i gimnazijsko obrazovanje i vaspitanje koje obuhvata sve tipove i smerove gimnazija kao i specijalizovane gimnazije, u skladu sa zakonima koji uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja, osnovno i srednje obrazovanje;

2) stručne – srednje stručno obrazovanje, srednje umetničko obrazovanje i obuke, u skladu sa zakonom koji uređuje osnove sistema obrazovanja i vaspitanja, stručno obrazovanje, dualno obrazovanje i obrazovanje odraslih;

3) akademske – visoko obrazovanje stečeno završavanjem osnovnih akademskih, master akademskih, specijalističkih akademskih i doktorskih studija, u skladu sa zakonom koji uređuje visoko obrazovanje;

4) strukovne – visoko obrazovanje stečeno na osnovnim strukovnim, specijalističkim strukovnim i master strukovnim studijama, u skladu sa zakonom koji uređuje visoko obrazovanje.

Sistem za razvrstavanje kvalifikacija

Član 8.

Sistem prema kome se kvalifikacije razvrstavaju i šifriraju u NOKS-u (u daljem tekstu: KLASNOKS), usklađen je sa Međunarodnom standardnom klasifikacijom obrazovanja ISCED 13-F, i sadrži nazive sektora, užih sektora i podsektora obrazovanja i osposobljavanja u koje se kvalifikacije razvrstavaju i njihove numeričke oznake na osnovu kojih se utvrđuje šifra kvalifikacije.

KLASNOKS utvrđuje ministar nadležan za poslove obrazovanja.

U aktu iz stava 2. ovog člana utvrđuju se i odnosi između KLASNOKS – a i područja rada, odnosno naučnih, umetničkih, odnosno stručnih oblasti u okviru obrazovno-naučnih, odnosno obrazovno-umetničkih polja, utvrđenih do stupanja na snagu ovog zakona.

Načini sticanja kvalifikacije

Član 9.

Kvalifikacije se mogu steći formalnim i neformalnim obrazovanjem i kroz postupak priznavanja prethodnog učenja.

U formalnom obrazovanju opšte, stručne, akademske i strukovne kvalifikacije se stiču završavanjem osnovnog, srednjeg, odnosno visokog obrazovanja na verifikovanim ustanovama obrazovanja i vaspitanja, odnosno akreditovanim visokoškolskim ustanovama i studijskim programima, nakon čega se izdaje odgovarajuća javna isprava, u skladu sa zakonima koji uređuju osnovno obrazovanje i vaspitanje, srednje obrazovanje i vaspitanje i visoko obrazovanje.

U neformalnom obrazovanju stručne kvalifikacije stiču se kroz različite aktivnosti obrazovanja odraslih kod JPOA, nakon čega se izdaje odgovarajuća javna isprava ili uverenje, u skladu sa zakonom koji uređuje obrazovanje odraslih, odnosno drugim zakonom u skladu sa članom 39. stav 3. ovog zakona.

Priznavanjem prethodnog učenja, stručne kvalifikacije se stiču kod JPOA kroz poseban postupak u kojem se, u skladu sa standardom kvalifikacije, procenjuju znanja, veštine i stavovi stečeni na osnovu radnog ili životnog iskustva, nakon čega se izdaje odgovarajuća javna isprava ili uverenje, u skladu sa zakonom koji uređuje obrazovanje odraslih.

Karijerno vođenje i savetovanje

Član 10.

Uslugama karijernog vođenja i savetovanja obezbeđuje se podrška pojedincu za ostvarivanje prohodnosti kroz nivoe NOKS-a, čime se omogućava primena koncepta celoživotnog učenja i lakša pokretljivost radne snage.

Usluge karijernog vođenja i savetovanja pružaju se u skladu sa standardima za karijerno vođenje i savetovanje koje donosi ministar nadležan za poslove obrazovanja.

Usluge karijernog vođenja i savetovanja pružaju Nacionalna služba za zapošljavanje, JPOA u skladu sa zakonom koji uređuje obrazovanje odraslih i visokoškolske ustanove u skladu sa zakonom koji uređuje visoko obrazovanje.

Program profesionalne orijentacije, odnosno karijernog vođenja i savetovanja učenika realizuje osnovna, odnosno srednja škola, u skladu sa zakonom koji uređuje osnovno, odnosno srednje obrazovanje i standardima iz stava 2. ovog člana.

III. TELA I INSTITUCIJE NADLEŽNE ZA RAZVOJ I PRIMENU NOKS-A

Savet za NOKS

Član 11.

Savet za NOKS (u daljem tekstu: Savet) obrazuje se kao savetodavno telo koje daje preporuke o procesu planiranja i razvoja ljudskog potencijala u skladu sa javnim politikama u oblasti celoživotnog učenja, zapošljavanja, karijernog vođenja i savetovanja.

Sastav Saveta

Član 12.

Savet ima 25 članova koje imenuje Vlada, i to:

1) šest članova na predlog: ministarstva nadležnog za obrazovanje, ministarstva nadležnog za rad i zapošljavanje, ministarstva nadležnog za privredu, ministarstva nadležnog za omladinu, ministarstva nadležnog za državnu upravu i lokalnu samoupravu i ministarstva nadležnog za zdravlje;

2) tri člana na predlog: pokrajinskog sekretarijata nadležnog za obrazovanje, pokrajinskog sekretarijata nadležnog za visoko obrazovanje i pokrajinskog sekretarijata nadležnog za rad i zapošljavanje;

3) jednog člana na predlog Nacionalne službe za zapošljavanje;

4) dva člana na predlog Privredne komore Srbije;

5) pet članova predstavnika visokoškolskih ustanova, i to tri na predlog Konferencije univerziteta i dva na predlog Konferencije akademija strukovnih studija i visokih škola (u daljem tekstu: Konferencija akademija i visokih škola);

6) dva člana predstavnika stručnih škola na predlog zajednica stručnih škola;

7) jednog člana predstavnika gimnazija na predlog zajednice gimnazija;

8) dva člana na predlog reprezentativnih sindikata, koji su članovi Socijalno-ekonomskog saveta Republike Srbije;

9) dva člana na predlog reprezentativnih udruženja poslodavaca, koji je član Socijalno-ekonomskog saveta Republike Srbije;

10) jednog člana predstavnika organizacija civilnog društva, na predlog organa nadležnog za koordinaciju s organizacijama civilnog društva.

Mandat članova Saveta traje četiri godine.

Savetom predsedava član koji je predstavnik ministarstva nadležnog za obrazovanje.

Vlada razrešava člana Saveta pre isteka mandata, i to:

1) na lični zahtev;

2) ako ne ispunjava dužnosti člana Saveta ili svojim postupcima povredi ugled te dužnosti, na predlog organizacije na čiji je predlog imenovan.

U slučaju razrešenja iz stava 4. ovoga člana, ovlašćeni predlagač će predložiti Vladi novog člana u roku od 30 dana od donošenja rešenja o razrešenju, a Vlada će imenovati novog člana na period do isteka mandata Saveta, u roku od 30 dana od dana dostavljanja predloga ovlašćenog predlagača.

Savet podnosi Vladi izveštaj o svome radu najmanje jedanput godišnje.

Savet donosi poslovnik o svom radu.

Administrativno-tehničke poslove za Savet obavlja Agencija za kvalifikacije (u daljem tekstu: Agencija).

Nadležnost Saveta

Član 13.

Savet:

1) predlaže standarde kvalifikacija za sve nivoe NOKS-a;

2) predlaže Vladi osnivanje sektorskog veća za određeni sektor rada, odnosno delatnosti;

3) daje preporuke o procesu planiranja i razvoja ljudskih potencijala u skladu sa strateškim dokumentima Republike Srbije;

4) daje preporuke o poboljšanjima u povezivanju obrazovanja i potreba tržišta rada;

5) daje mišljenje ministru nadležnom za obrazovanje o preporukama sektorskih veća oko upisne politike u srednje škole i na visokoškolske ustanove;

6) prati rad sektorskih veća i daje preporuke za unapređivanje rada na osnovu redovnih izveštaja o radu sektorskih veća;

7) daje mišljenje na standarde za samovrednovanje i spoljašnju proveru kvaliteta JPOA;

- 8) obavlja i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Agencija

Član 14.

Radi obavljanja poslova obezbeđivanja kvaliteta i pružanja stručne podrške Savetu i drugim nadležnim organizacijama u svim aspektima razvoja i implementacije NOKS-a, Vlada osniva Agenciju.

Agencija ima svojstvo pravnog lica.

Rad Agencije finansira se iz budžeta Republike Srbije, sopstvenih sredstava, poklona (donacija), priloga i drugih prihoda koje ostvari u skladu sa zakonom.

Agencija podnosi Vladi izveštaj o radu za prethodnu godinu najkasnije do 1. aprila tekuće godine, a izuzetno podnosi i periodične izveštaje ili izveštaj o izvršenju nekog posla, na zahtev ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja, u roku koji ne može biti kraći od 20 dana.

Na osnivanje, upravljanje i rad Agencije primenjuju se odredbe zakona koji uređuje javne agencije.

Nadležnost Agencije

Član 15.

Agencija:

- 1) razmatra inicijative za uvođenje novih kvalifikacija;
- 2) pruža stručnu podršku sektorskom veću i priprema predlog standarda kvalifikacije;
- 3) pruža administrativno-tehničku podršku radu sektorskih veća;
- 4) vodi Registar i stara se o upisu podataka u odgovarajuće podregistre;
- 5) razvrstava i šifrira kvalifikacije prema KLASNOKS sistemu;
- 6) vrši priznavanje stranih školskih isprava;
- 7) vrši postupak priznavanja strane visokoškolske isprave radi zapošljavanja (u daljem tekstu: profesionalno priznavanje), u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje visoko obrazovanje;
- 8) vrši prvo vrednovanje stranog studijskog programa u postupku iz tačke 7) ovog stava, u skladu sa ovim i zakonom koji uređuje visoko obrazovanje;
- 9) daje odobrenje drugim organizacijama za sticanje statusa JPOA;
- 10) utvrđuje iznos naknade za postupak iz tač. 6), 7) i 9) ovog stava;
- 11) vodi evidenciju o profesionalnom priznavanju u skladu sa ovim i zakonom koji uređuje visoko obrazovanje;
- 12) vrši spoljašnju proveru kvaliteta JPOA, jednom u toku petogodišnjeg trajanja odobrenja;
- 13) na zahtev ministarstva nadležnog za obrazovanje, daje izveštaj o ispunjenosti uslova u pogledu plana i programa aktivnosti obrazovanja odraslih, izvođenja programa i kadra;
- 14) priprema razvojne projekte, analize i istraživanja od značaja za razvoj kvalifikacija;
- 15) prati i meri efekte implementacije (novih) kvalifikacija na zapošljavanje i celoživotno učenje;

- 16) predlaže mere unapređivanja osiguranja kvaliteta u celokupnom sistemu;
- 17) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.

Poslove iz stava 1. tač. 4), 6), 7), 9), 10) i 11) ovog člana Agencija obavlja kao poverene poslove.

Organi Agencije

Član 16.

Agencija za kvalifikacije ima organ upravljanja, organ poslovođenja, stručne organe i službe koje obavljaju administrativno-tehničke poslove.

Bliži uslovi u pogledu načina rada, načina i postupka izbora i razrešenja organa Agencije utvrđuju se aktom o osnivanju i statutom.

Upravni odbor

Član 17.

Upravni odbor ima pet članova.

Predsednika i članove Upravnog odbora Agencije imenuje Vlada na period od četiri godine, sa mogućnošću još jednog izbora, i to tri na predlog ministarstva nadležnog za obrazovanje, jednog na predlog ministarstva nadležnog za rad i zapošljavanje i jednog na predlog ministarstva nadležnog za privredu.

U Upravni odbor Agencije može biti imenovano lice koje ispunjava uslove za prijem u radni odnos u državni organ, koje je stručnjak u jednoj ili više oblasti iz delokruga javne agencije, koje ima visoko obrazovanje, koje nije zaposleno u Agenciji.

Član Upravnog odbora Agencije ne može biti lice koje je bilo osuđeno za krivično delo protiv pravnog saobraćaja, protiv službene dužnosti, kao i za drugo krivično delo za koje je zaprećena kazna od pet godina zatvora ili teža kazna, sve dok kazna ne bude brisana po zakonu.

Član Upravnog odbora ne može biti lice izabrano, postavljeno ili imenovano na funkciju u državnom organu, organu autonomne pokrajine ili lokalne samouprave, u organu političke stranke ili na dužnost organa poslovođenja ustanove obrazovanja i vaspitanja, odnosno visokoškolske ustanove, kao ni lice koje je član Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Nacionalnog prosvetnog saveta, Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje, Nacionalne službe za zapošljavanje ili na dužnosti organa poslovođenja kod pravnih lica i preduzetnika koje se bave delatnostima obrazovanja.

Vlada razrešava člana Upravnog odbora pre isteka mandata, i to:

- 1) na lični zahtev;
- 2) ako ne ispunjava dužnosti člana Upravnog odbora, ne ispunjava uslove za imenovanje, ako ne ispunjava obaveze predviđene ovim ili posebnim zakonom ili aktom o osnivanju Agencije ili ako bude osuđen za krivično delo na kaznu zatvora od najmanje šest meseci.

U slučaju razrešenja iz stava 6. ovoga člana, ovlašćeni predlagač će predložiti Vladi novog člana u roku od 30 dana od dana donošenja rešenja o razrešenju, a Vlada će imenovati novog člana na period do isteka mandata Upravnog odbora, u roku od 30 dana od dana dostavljanja predloga ovlašćenog predlagača.

Nadležnost Upravnog odbora

Član 18.

Upravni odbor:

- 1) usvaja godišnji program rada Agencije;
- 2) usvaja finansijski plan Agencije;
- 3) usvaja izveštaje koje Agencija podnosi osnivaču;
- 4) donosi propise i druge opšte akte Agencije, izuzev pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Agenciji;
- 5) usmerava rad direktora i izdaje mu uputstva za rad;
- 6) nadzire poslovanje javne agencije;
- 7) utvrđuje iznos naknade za priznavanje školskih i visokoškolskih isprava uz saglasnost Vlade;
- 8) utvrđuje iznos naknade za davanje odobrenja za sticanje statusa JPOA uz saglasnost Vlade;
- 9) vrši druge poslove određene ovim zakonom, zakonom koji uređuje rad javnih agencija ili aktom o osnivanju Agencije.

Član upravnog odbora ima pravo na naknadu za rad u iznosu koji utvrđuje Vlada.

Direktor

Član 19.

Direktora na period od pet godina, sa mogućnošću jednog reizbora, imenuje Vlada, u skladu sa zakonom kojim se uređuju javne agencije.

Nadležnost direktora

Član 20.

Direktor:

- 1) zastupa i predstavlja Agenciju;
- 2) rukovodi radom i poslovanjem Agencije;
- 3) donosi pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Agenciji;
- 4) donosi pojedinačne akte Agencije;
- 5) odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenih u Agenciji;
- 6) priprema i sprovodi odluke upravnog odbora;
- 7) za potrebe davanja stručnog mišljenja u postupku prvog vrednovanja stranog studijskog programa imenuje komisiju od najmanje tri recenzenta sa liste recenzenata koju utvrđuje Nacionalni savet za visoko obrazovanje, u skladu sa zakonom koji uređuje visoko obrazovanje i ovim zakonom;
- 8) vrši druge poslove određene ovim zakonom, zakonom kojim se uređuju javne agencije ili aktom o osnivanju Agencije.

Sektorsko veće

Član 21.

Sektorsko veće je telo zasnovano na principu socijalnog partnerstva koje na predlog Saveta osniva Vlada.

Vlada imenuje članove Sektorskog veća iz oblasti za koju se veće osniva na predlog:

- 1) Privredne komore Srbije i reprezentativnih udruženja poslodavaca iz reda privrednih subjekata iz oblasti za koju je formirano sektorsko veće;
- 2) Strukovnih komora, odnosno udruženja;
- 3) Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, iz reda stručnjaka iz oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih;
- 4) Konferencija univerziteta i Konferencija akademija i visokih škola, a iz reda nastavnika visokoškolskih ustanova;
- 5) Nacionalne službe za zapošljavanje;
- 6) ministarstava nadležnih za: poslove obrazovanja, zapošljavanja i rada i delatnosti za koju se osniva sektorsko veće;
- 7) zajednice stručnih škola;
- 8) reprezentativnih granskih sindikata;
- 9) Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja iz reda zaposlenih stručnjaka iz oblasti za koju je osnovano sektorsko veće i iz drugih institucija, ustanova i organizacija relevantnih za oblast za koju je osnovano sektorsko veće.

Mandat članova Sektorskih veća traje pet godina.

Vlada razrešava člana Sektorskog veća pre isteka mandata, i to:

- 1) na lični zahtev;
- 2) ako ne ispunjava dužnosti člana Sektorskog veća ili svojim postupcima povredi ugled te dužnosti, a na predlog organizacije na čiji je predlog imenovan.

U slučaju razrešenja iz stava 4. ovoga člana, ovlašćeni predlagač će predložiti Vladi novog člana u roku od 30 dana od donošenja rešenja o razrešenju, a Vlada će imenovati novog člana na period do isteka mandata Sektorskog veća, u roku od 30 dana od dana dostavljanja predloga ovlašćenog predlagača.

Za realizaciju aktivnosti na konkretnim kvalifikacijama Sektorsko veće može da predloži Agenciji da obrazuje stručne timove.

Sektorsko veće podnosi godišnji izveštaj o radu Agenciji, ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja i Vladi, najkasnije do 1. marta tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Članovi Sektorskog veća i stručnih timova imaju pravo na naknadu za rad u visini koju utvrdi Vlada.

Nadležnost Sektorskog veća

Član 22.

Sektorsko veće:

- 1) analizira postojeće i utvrđuje potrebne kvalifikacije u određenom sektoru;
- 2) identifikuje kvalifikacije koje treba osavremeniti;

- 3) identifikuje kvalifikacije koje više ne odgovaraju potrebama sektora;
- 4) donosi odluku o izradi predloga standarda kvalifikacija u okviru sektora;
- 5) daje mišljenje o očekivanim ishodom znanja i veština unutar sektora;
- 6) promoviše dijalog i neposrednu saradnju između sveta rada i obrazovanja;
- 7) promoviše mogućnosti za obrazovanje, obuku i zapošljavanje unutar sektora;
- 8) identifikuje mogućnosti za obučavanje odraslih unutar sektora;
- 9) razmatra implikacije nacionalnog okvira kvalifikacija na kvalifikacije unutar sektora;
- 10) predlaže liste kvalifikacija po nivoima i vrstama koje mogu da se stiču priznavanjem prethodnog učenja;
- 11) obavlja druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja

Član 23.

Ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja:

- 1) prati primenu ovog zakona;
- 2) donosi metodologiju za razvoj standarda kvalifikacija, na predlog Agencije;
- 3) povezuje NOKS sa EOK;
- 4) usvaja standard kvalifikacije;
- 5) donosi standarde za samovrednovanje i spoljašnju proveru kvaliteta JPOA;
- 6) promoviše NOKS i različite mogućnosti za učenje i dostizanje standarda kvalifikacija;
- 7) obavlja poslove Nacionalne koordinacione tačke;
- 8) obavlja i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Saradnja institucija

Član 24.

Savet, Agencija, nadležna ministarstva, Nacionalna služba za zapošljavanje i Republički zavod za statistiku, dužni su da usklađuju aktivnosti za potrebe razvoja i implementacije NOKS-a i razmenjuju podatke iz evidencija i baza podataka koje vode u skladu sa zakonom.

IV. OBEZBEDIVANJE KVALITETA U PRIMENI NOKS-A

Standard kvalifikacije

Član 25.

Standard kvalifikacije izrađuje se u skladu sa ovim zakonom na osnovu metodologije iz člana 23. stav 1. tačka 2) ovog zakona, i pored osnovnih podataka o kvalifikaciji, sadrži i podatke o povezanosti kvalifikacije sa standardom zanimanja, čime se omogućava uvezivanje podataka iz obrazovnog sistema i podataka sa tržišta rada.

Standard kvalifikacije je osnov za razvoj programa obrazovanja za sticanje kvalifikacije na svim nivoima obrazovanja.

Podnošenje inicijative za razvijanje i usvajanje standarda kvalifikacije

Član 26.

Inicijativu za razvijanje i usvajanje standarda za novu kvalifikaciju (u daljem tekstu: inicijativa) može da podnese Sektorsko veće, Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Nacionalni prosvetni savet, Nacionalni savet za visoko obrazovanje, Nacionalna služba za zapošljavanje, visokoškolska ustanova, državni organ i drugo pravno lice (privredno društvo, JPOA i dr.).

Inicijativa iz stava 1. ovog člana sadrži elaborat o opravdanosti kvalifikacije i inicijalni predlog standarda kvalifikacije i podnosi se Agenciji na obrascu čiju sadržinu i izgled utvrđuje ministar nadležan za poslove obrazovanja.

Ukoliko je kvalifikacija predložena inicijativom iz stava 1. ovog člana obuhvaćena nekom drugom kvalifikacijom iz Registra, direktor Agencije o tome obaveštava podnosioca inicijative u roku od 15 dana od dana podnošenja inicijative.

Ukoliko standard kvalifikacije predložen inicijativom iz stava 1. ovog člana nije obuhvaćen drugim standardom kvalifikacije iz Registra, Agencija u roku od 15 dana dostavlja preporuku o razvoju kvalifikacije na osnovu inicijative iz stava 1. ovog člana odgovarajućem sektorskom veću.

Kada je Sektorsko veće podnosilac inicijative, na osnovu preporuke iz stava 4. ovog člana Agencija izrađuje standard kvalifikacije shodno odredbi člana 27. stav 5. ovog zakona.

Izrada predloga standarda kvalifikacije

Član 27.

Sektorsko veće u roku od 30 dana od dana dostavljanja preporuke iz člana 26. stava 4. ovog zakona donosi odluku o izradi predloga standarda kvalifikacije i dostavlja je Agenciji radi pripreme tog predloga.

Ukoliko nađe da donošenje standarda kvalifikacije predloženog inicijativom nije opravdano, Sektorsko veće donosi odluku o neprihvatanju inicijative sa obrazloženjem i o tome obaveštava Agenciju u roku od 30 dana od dana dostavljanja preporuke iz člana 26. stav 4. ovog zakona.

Kada je podnosilac inicijative ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja, ministarstvo nadležno za rad i zapošljavanje, ministarstvo nadležno za poslove privrede, Nacionalni prosvetni savet, Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih i Nacionalni savet za visoko obrazovanje i visokoškolska ustanova, odluka iz stava 2. ovog člana, pored razloga za neprihvatanje, obavezno sadrži i uputstvo za izmenu i rok za dostavljanje izmenjene inicijative, za koju bi sektorsko veće donelo odluku iz stava 1. ovog člana.

Rok za dostavljanje izmenjene inicijative iz stava 3. ovog člana ne može biti kraći od 30 dana.

Agencija u roku od 60 dana od dana prijema odluke iz stava 1. ovog člana, dostavlja standard kvalifikacije Savetu radi utvrđivanja predloga, odnosno u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke iz stava 2. ovog člana o tome obaveštava podnosioca inicijative.

Ukoliko podnosilac iz stava 3. ovog člana ne dostavi izmenjenu inicijativu u roku određenom u stavu 4. ovog člana, inicijativa se smatra odbijenom.

Po prijemu obaveštenja iz stava 5. ovog člana i člana 26. stav 3. ovog zakona podnosilac inicijative može podneti prigovor ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja u roku od 15 dana od dana prijema obaveštenja.

Postupak po prigovoru

Član 28.

Ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja u roku od 30 dana od dana podnošenja prigovora iz člana 27. stav 7. ovog zakona imenuje komisiju za davanje stručnog mišljenja o inicijativi, koju čine zaposleni u Ministarstvu i Agenciji koji obavljaju poslove u vezi sa kvalifikacijama.

U komisiji iz stava 1. ovog člana ne mogu biti imenovani članovi sektorskog veća koje je donelo odluku o odbijanju inicijative.

Komisija iz stava 1. ovog člana dostavlja ministru izveštaj i predlog za donošenje odluke u roku od 30 dana od dana imenovanja.

Ministarstvo je dužno da u roku od 30 dana od dana dostavljanja predloga iz stava 3. ovog člana vrati inicijativu Agenciji, odnosno sektorskom veću na ponovno odlučivanje, odnosno da obavesti podnosioca da je prigovor neosnovan.

Agencija, odnosno sektorsko veće je dužno da u roku od 30 dana od dana vraćanja inicijative na ponovno odlučivanje donese odluku u skladu sa pravnim shvatanjem Ministarstva.

Ukoliko Agencija, odnosno sektorsko veće ne postupi u skladu sa pravnim shvatanjem Ministarstva, na predlog podnosioca inicijative, ministar će u roku od 30 dana od dana prijema predloga odlučiti o inicijativi.

Ukoliko odlukom iz stava 6. ovog člana prihvati inicijativu, Ministarstvo će Agenciji, odnosno sektorskom veću naložiti da predlog standarda za iniciranu kvalifikaciju izradi i dostavi Savetu radi utvrđivanja predloga standarda kvalifikacije u roku od 60 dana od dana dostavljanja te odluke.

Usvajanje standarda kvalifikacije

Član 29.

Savet, u roku od 30 dana od dana prijema materijala iz člana 27. stav 5. ovog zakona, utvrđuje predlog standarda kvalifikacije i dostavlja ga ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja.

Ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja u roku od 30 dana od dana prijema predloga iz stava 1. ovog člana donosi akt o usvajanju standarda kvalifikacije i dostavlja ga Agenciji radi upisa u Registar.

Akt iz stava 2. ovog člana objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije – Prosvetnom glasniku”.

Ukoliko Savet ne dostavi ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja predlog iz stava 1. ovog člana u roku od 60 dana od dana prijema materijala iz člana 27. stav 5. ovog zakona, ministar nadležan za poslove obrazovanja donosi odluku o inicijativi za usvajanje standarda kvalifikacije bez predloga Saveta.

Registar

Član 30.

Registar se sastoji iz podregistra nacionalnih kvalifikacija, podregistra standarda kvalifikacije i podregistra JPOA sa poslodavcima kod kojih JPOA realizuje praktičan rad.

Podregistar nacionalnih kvalifikacija se uspostavlja za potrebe upravljanja podacima o kvalifikacijama, razvrstanim prema nivou i vrsti, u skladu sa KLASNOKS-om.

Podregistar standarda kvalifikacije se uspostavlja za potrebe upravljanja podacima o standardima kvalifikacija.

Podregistar JPOA uspostavlja se za potrebe upravljanja podacima o JPOA kojima su data ili oduzeta odobrenja, odobrenim aktivnostima obrazovanja odraslih i poslodavcima kod kojih JPOA realizuju praktičan rad.

Registar iz stava 1. ovog člana vodi Agencija u elektronskom obliku.

Podaci iz registra iz stava 1. ovog člana su otvoreni i dostupni preko zvanične internet stranice Agencije, koja se vodi dvojezično – na srpskom i engleskom jeziku.

Sadržaj i način vođenja Registra i podregistara, kao i druga pitanja od značaja za vođenje registra, propisuje ministar nadležan za poslove obrazovanja.

Upis kvalifikacija u podregistar nacionalnih kvalifikacija

Član 31.

Opšte i stručne kvalifikacije nivoa od 1 do 5 NOKS-a Agencija upisuje u podregistar nacionalnih kvalifikacija u roku od osam dana od dana prijema akta iz člana 29. stav 2. ovog zakona.

Akademске i strukovne kvalifikacije nivoa od 6.1 do 8 NOKS-a akreditovane u skladu sa zakonom koji uređuje visoko obrazovanje, Agencija upisuje u podregistar nacionalnih kvalifikacija po dobijanju obaveštenja o akreditaciji od Nacionalnog tela za akreditaciju i proveru kvaliteta u visokom obrazovanju.

Upis standarda u podregistar standarda kvalifikacija

Član 32.

Standarde opštih, stručnih, akademskih i strukovnih kvalifikacija nivoa od 1 do 8 NOKS-a Agencija upisuje u podregistar standarda kvalifikacija nakon prijema akta iz člana 29. stav 2. ovog zakona.

V. POVEZIVANJE NOKS-A SA EOK-OM

Član 33.

Povezivanje NOKS-a sa EOK-om je zvaničan postupak uspostavljanja odnosa između odgovarajućih nivoa ova dva sistema.

Podatak o povezanosti nivoa NOKS-a sa nivoima EOK-a unosi se u odgovarajuću rubriku u javnoj ispravi o stečenoj kvalifikaciji na svim nivoima, u skladu sa ovim zakonom i propisima koji uređuju sadržinu i izgled obrazaca javnih isprava u srednjem obrazovanju i vaspitanju, obrazovanju odraslih i visokom obrazovanju.

Radi realizacije procesa povezivanja NOKS-a sa EOK-om i EPVO-om, uspostavlja se Nacionalna koordinaciona tačka (u daljem tekstu: NKT), koja je nadležna za:

- 1) izradu Izveštaja za povezivanje NOKS-a sa EOK-om;
- 2) podnošenje Izveštaja Savetodavnom odboru EOK-a;
- 3) održavanje komunikacije sa Savetodavnim odborom EOK-a.

Poslovi NKT obavljaju se u okviru ministarstva nadležnog za obrazovanje.

VI. PRIZNAVANJE STRANIH ŠKOLSKIH ISPRAVA

Član 34.

Državljanin Republike Srbije koji je u inostranstvu završio osnovnu ili srednju školu ili pojedini razred škole, odnosno koji je u Republici Srbiji završio stranu

osnovnu ili srednju školu ili pojedine razrede škole, ima pravo da zahteva priznavanje stečene strane školske isprave.

Strani državljanin i lice bez državljanstva ima pravo da zahteva priznavanje strane školske isprave, ako za to ima pravni interes.

Državljanin Republike Srbije, strani državljanin i lice bez državljanstva, koji nema odgovarajuću stranu školsku ispravu potrebnu za postupak priznavanja, može da se upiše u odgovarajući razred osnovne škole na osnovu prethodne provere znanja.

Priznavanjem se strana školska isprava izjednačava sa odgovarajućom javnom ispravom stečenom u Republici Srbiji.

Postupak priznavanja strane školske isprave sprovodi ENIC/NARIC centar, kao organizaciona jedinica Agencije.

Postupak priznavanja strane školske isprave sprovodi se u skladu sa odredbama ovog zakona, ako međunarodnim ugovorom nije predviđeno drugačije.

Postupak priznavanja strane školske isprave

Član 35.

U postupku priznavanja strane školske isprave primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, ukoliko ovim zakonom nije drukčije uređeno.

U postupku iz stava 1. ovog člana uzimaju se u obzir: sistem obrazovanja strane države, trajanje obrazovanja, nastavni plan i program, prava koja imaocu daje strana školska isprava i druge okolnosti od značaja za odlučivanje.

Ako se u postupku utvrdi da strani nastavni plan i program znatno odstupa od domaćeg sa kojim se upoređuje, priznavanje se uslovljava polaganjem određenih ispita, izradom određenih radova ili proverom znanja.

Agencija može utvrđivanje ispita i proveru sposobnosti i veština iz stava 3. ovog člana poveriti posebnoj stručnoj komisiji odgovarajuće škole.

Ispiti utvrđeni kao uslov za priznavanje strane školske isprave polažu se u odgovarajućoj školi najkasnije do datuma koji odredi Agencija.

Prethodnu proveru znanja iz člana 34. stav 3. i stava 3. ovog člana obavlja tim sastavljen od nastavnika razredne nastave, odnosno predmetne nastave, pedagoga i psihologa škole, uvažavajući standarde postignuća i ceneći najbolji interes učenika.

Posebna stručna komisija iz stava 4. ovog člana imenuje se shodno stavu 6. ovog člana.

Uslovni upis

Član 36.

Učenik koji je podneo zahtev za priznavanje strane školske isprave osnovnog obrazovanja, može da bude uslovno upisan u naredni razred, ukoliko postupak nije okončan do početka školske godine.

U slučaju iz stava 1. ovog člana škola je dužna da učenika odmah uključi u odgovarajući razred.

Lice o čijem se pravu na priznavanje strane školske isprave srednjeg obrazovanja odlučuje može biti uslovno upisano u naredni razred, ukoliko postupak nije okončan do isteka roka za upis učenika u školu.

Lice o čijem se pravu na priznavanje strane školske isprave srednjeg obrazovanja odlučuje može biti uslovno upisano u prvu godinu studija na visokoškolsku ustanovu ukoliko postupak nije okončan do isteka roka za upis studenata.

Rešenje o priznavanju

Član 37.

Lice koje zahteva priznavanje strane školske isprave uz zahtev dostavlja original te isprave i prevod ovlašćenog prevodioca.

Rešenje o priznavanju konačno je u upravnom postupku.

Kratak sadržaj rešenja ispisuje se na originalu strane školske isprave i na primerku prevoda (klauzula o priznavanju).

Rešenje o priznavanju strane školske isprave o završenom srednjem obrazovanju obavezno sadrži nivo NOKS-a kojem priznata kvalifikacija odgovara.

Agencija vodi evidenciju i trajno čuva dokumentaciju o priznavanju strane školske isprave u elektronskom i papirnom obliku.

Evidencija iz stava 5. ovog člana obuhvata: prezime, ime jednog roditelja i ime, datum i mesto rođenja, državljanstvo, naziv strane ustanove koja je izdala ispravu, mesto i državu, trajanje, vrstu i stepen obrazovanja, broj i datum akta o dodatnim ispitima, broj i datum akta o položenim dodatnim ispitima, broj i datum rešenja o priznavanju strane školske isprave, kratak sadržaj dispozitiva rešenja i naziv i nivo NOKS-a kojem priznata kvalifikacija odgovara.

VII. PROFESIONALNO PRIZNAVANJE STRANIH VISOKOŠKOLSKIH ISPRAVA

Postupak za profesionalno priznavanje

Član 38.

Zahtev za profesionalno priznavanje zainteresovano lice podnosi Agenciji.

Profesionalno priznavanje vrši ENIC/NARIC centar, kao organizacioni deo Agencije, po prethodno izvršenom vrednovanju stranog studijskog programa, u skladu sa ovim i zakonom koji uređuje visoko obrazovanje.

Rešenje o profesionalnom priznavanju posebno sadrži: naziv, vrstu, stepen i trajanje (obim) studijskog programa, odnosno kvalifikacije, koji je naveden u stranoj visokoškolskoj ispravi – na izvornom jeziku i u prevodu na srpski jezik i naučnu, umetničku, odnosno stručnu oblast u okviru koje je ostvaren studijski program, odnosno vrstu i nivo kvalifikacije u Republici i nivo NOKS-a kojem kvalifikacija odgovara.

Direktor agencije donosi rešenje o profesionalnom priznavanju u roku od 90 dana od dana prijema urednog zahteva.

Rešenje iz stava 4. ovog člana ne oslobađa imaoca od ispunjavanja posebnih uslova za obavljanje određene profesije propisane posebnim zakonom.

Rešenje o profesionalnom priznavanju je konačno.

Ukoliko nije drugačije propisano, na postupak profesionalnog priznavanja primenjuje se zakon kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Rešenje o profesionalnom priznavanju ima značaj javne isprave.

Bliže uslove u pogledu postupka profesionalnog priznavanja propisuje ministar nadležan za poslove obrazovanja.

VIII. STICANJE STATUSA JAVNO PRIZNATOG ORGANIZATORA AKTIVNOSTI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Javno priznati organizator aktivnosti obrazovanja odraslih

Član 39.

Javno priznati organizator obrazovanja odraslih u smislu ovog zakona je pravno lice (druga ustanova, javna agencija, javno preduzeće, organizacija nadležna za poslove zapošljavanja, agencija za zapošljavanje, privredno društvo, nosioci poslova profesionalne rehabilitacije, preduzetnik, sindikat, udruženje, stručno društvo, organizacije za obrazovanje odraslih (narodni, radnički, otvoreni univerzitet, univerzitet za treće doba i dr.), centri i organizacije za stručno usavršavanje, za učenje stranih jezika, informaciono-komunikacione tehnologije, za obuku i razvoj ljudskih resursa, za obuku vozača, privredna komora, centar za karijerno vođenje i savetovanje, udruženje poslodavaca, kulturno-obrazovni centar, dom kulture, u daljem tekstu: druga organizacija) koje je dobilo odobrenje statusa JPOA u skladu sa ovim zakonom.

Osnovna i srednja škola, može da stekne status JPOA ukoliko ispunjava bliže uslove za obavljanje aktivnosti obrazovanja odraslih propisane u skladu sa ovim zakonom i ima rešenje o verifikaciji u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnovi sistema obrazovanja i vaspitanja.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, status javno priznatog organizatora aktivnosti imaju državni organi i ustanove koji u skladu sa posebnim zakonom obavljaju stručno usavršavanje i druge aktivnosti obrazovanja odraslih, odnosno druge organizacije koje su na osnovu posebnog zakona dobile dozvolu nadležnog državnog organa da obavljaju stručno usavršavanje i druge aktivnosti obrazovanja odraslih.

Bliže uslove u pogledu programa, kadra, prostora, opreme i nastavnih sredstava propisuje ministar nadležan za poslove obrazovanja.

Aktivnosti obrazovanja odraslih za koje se izdaje odobrenje

Član 40.

Status javno priznatog organizatora aktivnosti može se steći za aktivnosti:

1) neformalnog obrazovanja odraslih kojima se stiču kompetencije i/ili kvalifikacije za obavljanje, usavršavanje ili promenu zanimanja, posla, radne funkcije ili radne operacije, za nivoe od 1 do 3 i 5 NOKS-a;

2) obrazovanja odraslih kojim se unapređuju znanja, veštine i sposobnosti, radi ličnog i profesionalnog razvoja i društveno odgovornog ponašanja, unapređivanja kvaliteta života, opšteg obrazovanja i kulture (neformalnim obrazovanjem i informalnim učenjem), za nivoe od 1 do 3 NOKS-a;

3) karijernog vođenja i savetovanja;

4) priznavanja prethodnog učenja, kojom se u posebnom postupku procenjuju znanja, veštine i stavovi stečeni obrazovanjem, životnim ili radnim iskustvom za nivoe od 1 do 3 i 5 NOKS-a, u skladu sa standardom kvalifikacije i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Zahtev za sticanje statusa JPOA iz stava 1. tačka 4) ovog člana može podneti samo osnovna i srednja škola koja je stekla status JPOA za aktivnosti iz stava 1. tač. 1)–2) ovog člana.

Izuzetno, u srednjoj školi iz stava 2. ovog člana može se kroz postupak priznavanja prethodnog učenja steći i kvalifikacija nivoa 4 NOKS-a ukoliko kandidat

završi program za sticanje kompetencija, u skladu sa članom 63a Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik PC”, br. 55/13 i 101/17).

Standarde i način sprovođenja postupka za priznavanje prethodnog učenja propisuje ministar nadležan za poslove obrazovanja.

Postupak za izdavanje odobrenja osnovnoj i srednjoj školi

Član 41.

Status JPOA osnovna i srednja škola stiču u postupku dobijanja saglasnosti za proširenu delatnost, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju osnovi sistema obrazovanja i vaspitanja i ovim zakonom.

U postupku iz stava 1. ovog člana ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja pribavlja izveštaj o ispunjenosti uslova u pogledu plana i programa aktivnosti obrazovanja odraslih, načinu ostvarivanja i kadru i zapisnik o izvršenoj proveru ispunjenosti uslova u pogledu prostora, opreme, nastavnih sredstava, shodno odredbama člana 42. st. 2, 3, 5, 6. i 7. ovog zakona.

Osnovnoj i srednjoj školi izdaje se odobrenje na period od pet godina.

Na spoljašnju proveru kvaliteta, samovrednovanje i oduzimanje odobrenja statusa JPOA osnovnoj i srednjoj školi shodno se primenjuju odredbe ovog zakona.

Postupak za izdavanje odobrenja drugoj organizaciji

Član 42.

Zahtev za izdavanje odobrenja statusa JPOA druga organizacija podnosi Agenciji.

Zahtev iz stava 1. ovog člana sadrži: naziv, delatnost, sedište podnosioca zahteva kao i predlog programa aktivnosti obrazovanja odraslih.

Predlog programa aktivnosti obrazovanja odraslih sadrži plan i program aktivnosti obrazovanja odraslih i način ostvarivanja, uslove predviđene za izvođenje aktivnosti obrazovanja odraslih koji se odnose na prostor u kome će se ta aktivnost izvoditi, potrebnu opremu i sredstva, kao i broj potrebnih stručnih lica koja će biti angažovana za izvođenje aktivnosti obrazovanja odraslih.

Uz zahtev se prilažu dokazi o ispunjenosti uslova i dokaz o uplati republičke administrativne takse.

Agencija u roku od 45 dana od dana prijema urednog zahteva sačinjava izveštaj o ispunjenosti uslova u pogledu plana i programa aktivnosti obrazovanja odraslih, načinu ostvarivanja i kadra, u skladu sa standardom kvalifikacije.

Ukoliko Agencija utvrdi da su ispunjeni uslovi u pogledu plana i programa aktivnosti obrazovanja odraslih i načina ostvarivanja, upućuje zahtev prosvetnoj inspekciji radi utvrđivanja ispunjenosti uslova u pogledu prostora, opreme i nastavnih sredstava za izdavanje odobrenja.

Ukoliko je izveštaj iz stava 5. ovog člana negativan, direktor Agencije donosi rešenje o odbijanju zahteva.

Prosvetni inspektor u roku od 30 dana od dana prijema zahteva iz stava 6. ovog člana dostavlja Agenciji zapisnik o izvršenoj proveru ispunjenosti uslova.

Direktor Agencije u roku od deset dana od prijema zapisnika prosvetnog inspektora iz stava 8. ovog člana rešenjem odlučuje o zahtevu za izdavanje odobrenja.

Rešenje iz stava 9. ovog člana konačno je u upravnom postupku.

Odobrenje se izdaje na pet godina.

Druga organizacija podnosi zahtev za izmenu odobrenja i kada vrši statusnu promenu, menja sedište, odnosno objekat ili uvodi novu aktivnost obrazovanja odraslih.

Oduzimanje odobrenja

Član 43.

Odobrenje se oduzima drugoj organizaciji ukoliko:

1) prestane da ispunjava uslove za izdavanje odobrenja ili ako aktivnosti obrazovanja odraslih obavlja u suprotnosti sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje obrazovanje odraslih, na osnovu zapisnika prosvetnog inspektora;

2) u toku izvođenja aktivnosti učini prekršaj ili krivično delo u vezi sa izvođenjem aktivnosti obrazovanja odraslih;

3) se u postupku spoljašnje kontrole kvaliteta utvrdi da ne ispunjava obaveze u pogledu kvaliteta.

Rešenje o oduzimanju odobrenja drugoj organizaciji kao JPOA donosi direktor Agencije.

Rešenje iz stava 2. ovog člana konačno je.

JPOA kome je oduzeto odobrenje iz razloga navedenih u stavu 1. ovog člana može tek po isteku dve godine od dana oduzimanja odobrenja za rad, ponovo pokrenuti postupak za izdavanje odobrenja radi sticanja statusa JPOA.

IX. NADZOR

Član 44.

Nadzor nad primenom ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja, u skladu sa zakonom.

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih propisa

Član 45.

Podzakonski propisi za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za osnivanje Saveta

Član 46.

Vlada će imenovati članove Saveta u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do početka rada Agencije, Ministarstvo će obavljati administrativno-tehničke poslove za Savet.

Rok za osnivanje Agencije

Član 47.

Vlada će doneti akt o osnivanju Agencije u roku od devet meseci od stupanja na snagu ovog zakona.

Danom početka rada, Agencija preuzima od Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja zaposlene u ENIC/NARIC centru, sredstva za plate, naknade i druga primanja tih zaposlenih, kao i prava, obaveze, predmete, opremu, sredstva za rad i arhivu za obavljanje poslova utvrđenih ovim zakonom.

Danom početka rada, Agencija preuzima od Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja zaposlene iz Centra za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih koji obavljaju poslove pripreme standarda kvalifikacija za obrazovne profile u stručnom obrazovanju, sredstva za plate, naknade i druga primanja tih zaposlenih, kao i prava, obaveze, predmete, opremu, sredstva za rad i arhivu za obavljanje poslova utvrđenih ovim zakonom.

Usklađivanje poslovanja

Član 48.

Nadležne ustanove, organizacije i tela dužni su da usklade rad i organizaciju sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ekvivalentnost postojećih kvalifikacija

Član 49.

Stepeni stručne spreme, odnosno stepeni obrazovanja, stručni, akademski i naučni nazivi stečeni prema propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, ekvivalentni su sa nivoima NOKS utvrđenim ovim zakonom, i to:

- 1) osnovno obrazovanje, ekvivalentno je nivou 1 NOKS-a;
- 2) stručno osposobljavanje u trajanju od godinu dana koje je do stupanja na snagu ovog zakona odgovaralo prvom stepenu stručne spreme i obrazovanje za rad u trajanju od dve godine, koje je do stupanja na snagu ovog zakona odgovaralo drugom stepenu stručne spreme, ekvivalentno je nivou 2 NOKS-a;
- 3) srednje obrazovanje u trajanju od tri godine, koje je do stupanja na snagu ovog zakona odgovaralo trećem stepenu stručne spreme, ekvivalentno je nivou 3 NOKS-a;
- 4) srednje obrazovanje u trajanju od četiri godine, koje je do stupanja na snagu ovog zakona odgovaralo četvrtom stepenu stručne spreme, ekvivalentno je nivou 4 NOKS-a;
- 5) obrazovanje stečeno u školi za talentovane učenike koje je do stupanja na snagu ovog zakona odgovaralo četvrtom stepenu stručne spreme, ekvivalentno je nivou 4 NOKS-a;
- 6) školovanje za specijalizaciju, koje je do stupanja na snagu ovog zakona odgovaralo petom stepenu stručne spreme, ekvivalentno je nivou 5 NOKS-a;
- 7) stručni naziv stečen završavanjem:
  - (1) studija na višoj školi, u trajanju do tri godine, koji je do stupanja na snagu ovog zakona u pogledu prava koja iz njega proizlaze bio izjednačen sa stručnim nazivom prvog stepena strukovnih studija, ekvivalentan je nivou 6.1 NOKS-a,
  - (2) dela studijskog programa osnovnih studija na fakultetu, čijim završavanjem se stiče prvi stepen visokog obrazovanja, a koji je do stupanja na snagu ovog zakona u pogledu prava koja iz njega proizlaze bio izjednačen sa stručnim nazivom osnovnih akademskih studija obima od najmanje 180 ESPB bodova, ekvivalentan je nivou 6.1 NOKS-a,
  - (3) osnovnih studija na fakultetu, u trajanju od tri godine, koji je do stupanja na snagu ovog zakona u pogledu prava koja iz njega proizlaze bio izjednačen sa stručnim nazivom osnovnih akademskih studija obima od najmanje 180 ESPB bodova, ekvivalentan je nivou 6.1 NOKS-a,

- (4) specijalističkih strukovnih studija drugog stepena u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, br. 76/05, 100/07 – autentično tumačenje, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – autentično tumačenje, 68/15, 87/16 i 88/17 – dr. zakon), ekvivalentan je nivou 7.1 NOKS-a,
- (5) osnovnih studija na fakultetu u trajanju od četiri do šest godina, koji je do stupanja na snagu ovog zakona u pogledu prava koja iz njega proizlaze bio izjednačen sa akademskim nazivom master, odnosno diplomirani master, ekvivalentan je nivou 7.1 NOKS-a;
- 8) akademski naziv stečen završavanjem specijalističkih studija na fakultetu, koji je do stupanja na snagu ovog zakona u pogledu prava koja iz njega proizlaze bio izjednačen sa akademskim nazivom specijaliste drugog stepena akademskih studija, ekvivalentan je nivou 7.2 NOKS-a;
- 9) akademski naziv magistra nauka stečen završavanjem magistarskih studija, odnosno odbranom magistarske teze, koji je do stupanja na snagu ovog zakona u pogledu prava koja iz njega proizlaze bio izjednačen sa naučnim nazivom magistra nauka, ekvivalentan je nivou 7.2;
- 10) naučni stepen doktora nauka stečen završavanjem doktorskih studija, odnosno odbranom doktorske disertacije, koji je do stupanja na snagu ovog zakona u pogledu prava koja iz njega proizlaze bio izjednačen sa naučnim nazivom doktora nauka, ekvivalentan je nivou 8.

Predlog standarda kvalifikacija do osnivanja sektorskog veća

Član 50.

Do osnivanja sektorskih veća u skladu sa ovim zakonom, odluku o izradi predloga standarda kvalifikacije donosi Agencija na predlog posebne komisije koja se obrazuje za svaku pojedinačnu inicijativu za usvajanje standarda kvalifikacije.

Agencija imenuje komisiju iz stava 1. ovog člana shodno odredbama člana 21. ovog zakona, u roku od 30 dana od dana dostavljanja preporuke iz člana 26. stav 4.

Do donošenja standarda zanimanja u skladu sa propisima koji uređuju zapošljavanje, povezanost standarda kvalifikacije sa tržištem rada zasniva se na podacima o zanimanjima koji su utvrđeni na osnovu propisa iz oblasti rada i zapošljavanja do stupanja na snagu ovog zakona.

Započeti postupci

Član 51.

Do početka rada ENIC/NARIC centra u skladu sa ovim zakonom, postupak profesionalnog priznavanja obavljaće se u skladu sa odredbama zakona koji uređuje visoko obrazovanje.

Postupci za profesionalno priznavanje strane visokoškolske isprave, odnosno za vrednovanja stranog studijskog programa radi zapošljavanja koji su započeti do početka rada ENIC/NARIC centra u skladu sa ovim zakonom, okončaće se po tim propisima.

Započeti postupci za izdavanje odobrenja za sticanje statusa JPOA prema propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po tim propisima.

Do početka rada Agencije u skladu sa ovim zakonom, postupak za izdavanje odobrenja za sticanje statusa JPOA vršiće se u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih („Službeni glasnik RS”, br. 55/13 i 88/17 – dr. zakon).

Do početka rada ENIC/NARIC centra u skladu sa ovim zakonom, postupak priznavanja stranih školskih isprava obavljace se u skladu sa odredbama zakona koji uređuje osnovno obrazovanje i vaspitanje i zakonom koji uređuje srednje obrazovanje i vaspitanje.

Postupci za priznavanje stranih školskih isprava koji su započeti do stupanja na snagu ovog zakona, okončace se po tim propisima.

Uspostavljanje Registra

Član 52.

Do uspostavljanja Registra, Ministarstvo će voditi elektronsku bazu kvalifikacija.

Po uspostavljanju Registra Agencija preuzima bazu iz stava 1. ovog člana i vodi je kroz podregistar nacionalnih kvalifikacija.

Prestanak važenja drugih propisa

Član 53.

Danom početka rada Agencije u skladu sa ovim zakonom prestaju da važe:

1) odredbe čl. 17–19, 24–27, 42. i 65. Zakona o obrazovanju odraslih („Službeni glasnik RS”, br. 55/13 i 88/17 – dr. zakon), u delu koji se odnosi na postupak za izdavanje odobrenja drugoj organizaciji koja obavlja delatnost i ima sedište na teritoriji autonomne pokrajine;

2) odredba člana 41. stav 1. tačka 3) Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS”, broj 88/17).

Podzakonski akt donet na osnovu člana 17. Zakona o obrazovanju odraslih primenjivace se do donošenja podzakonskog akta u skladu sa ovim zakonom.

Danom početka rada ENIC/NARIC centra u skladu sa ovim zakonom prestaju da važe:

1) odredbe člana 130. stav 1. u delu koji se odnosi na priznavanje strane visokoškolske isprave radi zapošljavanja, člana 131. stav 3. u delu u kojem je propisano da je ENIC/NARIC centar organizaciona jedinica Ministarstva, člana 131. stav 4. i člana 133. Zakona o visokom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, broj 88/17);

2) odredbe čl. 86–89. Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik RS”, br. 55/13 i 101/17);

3) odredbe čl. 96–99. Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik RS”, br. 55/13 i 101/17).

Stupanje na snagu

Član 54.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

NIVO	ZNANJE	VEŠTINE	SPOSOBNOSTI I STAVOVI
Lice sa stečenim nivoom kvalifikacije:			
1.	Posедује osnovna opšta znanja koja omogućuju dalje učenje	Primenjuje veštine potrebne za obavljanje jednostavnih predvidivih zadataka	Obavlja zadatke ili uči prema jednostavnim usmenim i pisanim uputstvima, uz neposredni nadzor
2.	Poseduje opšta i stručna znanja o činjenicama i osnovnim principima potrebnim za rad i/ili učenje	Primenjuje veštine potrebne za obavljanje manje složenih, unapred utvrđenih operativnih poslova; Rukuje alatima i mašinama uz detaljna tehnička uputstva koristeći propisane materijale za rad	Obavlja poslove u skladu sa utvrđenim tehničko-tehnološkim postupcima, uz povremeni nadzor; Odgovorno je za primenu utvrđenih postupaka, sredstava i organizaciju sopstvenog rada
3.	Poseduje opšta i stručna znanja o činjenicama, osnovnim principima i procesima potrebnim za rad i/ili učenje	Primenjuje veštine potrebne za obavljanje srednje složenih, raznovrsnih, povremeno nestandardnih operativnih poslova; Prikuplja i vrši izbor relevantnih informacija; Rukuje specijalizovanom opremom, mašinama i postrojenjima koristeći različite materijale	Obavlja poslove samostalno u skladu sa tehničko-tehnološkim procedurama; Organizuje sopstveni rad i/ili rad drugih; Odgovorno je za primenu procedura i sredstava sopstvenog rada; Preduzimljiv je u radu
4.	Poseduje sistematizovana i celovita znanja potrebna za rad i/ili učenje	Primenjuje veštine potrebne za obavljanje složenih, raznovrsnih, učestalo nestandardnih poslova koristeći različite metode i tehnike; Vrši kritički odabir relevantnih informacija prikupljenih iz različitih izvora radi primene u radu ili učenju; Rukuje različitom opremom, mašinama i postrojenjima koristeći različite materijale	Obavlja poslove samostalno uz povremene konsultacije; Organizuje i kontroliše sopstveni rad i/ili rad manje grupe; Uočava probleme i učestvuje u njihovom rešavanju; Odgovoran je za izbor postupaka i sredstava za sopstveni rad i/ili rad drugih
5.	Poseduje specijalizovana stručna znanja potrebna za rad	Primenjuje veštine potrebne za obavljanje složenih, specifičnih i uglavnom nestandardnih poslova koji zahtevaju učestvovanje u kreiranju novih rešenja; Rukuje specijalizovanom opremom, mašinama i postrojenjima koristeći različite materijale	Obavlja poslove sa velikom samostalnošću u odlučivanju; Vrši organizovanje, kontrolisanje i vrednovanje sopstvenog rada i/ili rada drugih, kao i obučavanje drugih za rad; Preuzima odgovornost za određivanje sopstvenog

			<p>načina i metoda rada, kao i za operativni rad drugih;</p> <p>Ispoljava preduzimljivost za unapređivanje procesa rada i rešavanje problema u nepredvidivim situacijama</p>
6.1	<p>Posедуje napredna akademska i/ili stručna znanja koja se odnose na teorije, principe i procese uključujući vrednovanje, kritičko razumevanje i primenu u oblasti učenja i/ili rada</p>	<p>Rešava složene probleme u oblasti učenja i/ili rada u standardnim uslovima;</p> <p>Primenjuje veštine uspešne komunikacije u interakciji i saradnji sa drugima iz različitih društvenih grupa;</p> <p>Koristi opremu, instrumente i uređaje relevantne za oblast učenja i/ili rada</p>	<p>Preduzimljiv je u rešavanju problema u standardnim uslovima;</p> <p>Vodi složene projekte samostalno i sa punom odgovornošću;</p> <p>Primenjuje etičke standarde svoje profesije;</p> <p>Organizuje, kontroliše i obučava druge za rad;</p> <p>Analizira i vrednuje različite koncepte, modele i principe teorije i prakse;</p> <p>Ispoljava pozitivan odnos prema značaju celoživotnog učenja u ličnom i profesionalnom razvoju</p>
6.2	<p>Posедуje napredna akademska i/ili stručna znanja koja se odnose na teorije, principe i procese uključujući vrednovanje, kritičko razumevanje i primenu u oblasti učenja i/ili rada</p>	<p>Rešava složene probleme u oblasti učenja i/ili rada u nestandardnim uslovima;</p> <p>Primenjuje veštine uspešne komunikacije u interakciji i saradnji sa drugima iz različitih društvenih grupa;</p> <p>Koristi opremu, instrumente i uređaje relevantne za oblast učenja i/ili rada</p>	<p>Preduzimljiv je u rešavanju problema u nestandardnim uslovima;</p> <p>Vodi složene projekte samostalno i sa punom odgovornošću;</p> <p>Primenjuje etičke standarde svoje profesije;</p> <p>Organizuje, kontroliše i obučava druge za rad;</p> <p>Analizira i vrednuje različite koncepte, modele i principe teorije i prakse unapređujući postojeću praksu;</p> <p>Ispoljava pozitivan odnos prema značaju celoživotnog učenja u ličnom i profesionalnom razvoju</p>
7.1	<p>Posедуje visoko specijalizovana akademska i/ili stručna znanja koja se odnose na teorije i principe, procese uključujući</p>	<p>Rešava složene probleme na inovativan način koji doprinosi razvoju u oblasti učenja i/ili rada;</p> <p>Upravlja i vodi složenu komunikaciju, interakciju i saradnju sa drugima iz različitih društvenih grupa;</p>	<p>Deluje preduzetnički i preuzima rukovodeće poslove;</p> <p>Samostalno i sa punom odgovornošću vodi najsloženije projekte;</p> <p>Planira i realizuje naučna</p>

	vrednovanje, kritičko razumevanje i primenu u oblasti učenja i/ili rada	Primenjuje složene metode, instrumente i uređaje relevantne za oblast učenja i/ili rada	i/ili primenjena istraživanja; Kontroliše rad i vrednuje rezultate drugih radi unapređivanja postojeće prakse
7.2	Posедуje usko specijalizovana akademska znanja koja se odnose na teorije i principe, procese uključujući vrednovanje, kritičko razumevanje i primenu u oblasti učenja i/ili rada	Rešava složene probleme na inovativan način koji doprinosi razvoju u oblasti rada; Upravlja i vodi složenu komunikaciju, interakciju i saradnju sa drugima iz različitih društvenih grupa; Primenjuje složene metode, instrumente i uređaje relevantne za oblast učenja i/ili rada	Deluje preduzetnički i preuzima rukovodeće poslove; Samostalno i sa punom odgovornošću vodi najsloženije projekte; Kontroliše rad i vrednuje rezultate drugih radi unapređivanja postojeće prakse
8.	Posедуje vrhunska teorijska i praktična znanja potrebna za kritičku analizu i originalna istraživanja u fundamentalnim i primenjenim oblastima nauke sa svrhom proširivanja i redefinisavanja postojećih znanja, nauke ili oblasti rada	Primenjuje napredne i specijalizovane veštine i tehnike potrebne za rešavanje ključnih problema u istraživanju i za proširivanje i redefinisavanje postojećeg znanja ili oblasti rada; Primenjuje veštine komunikacije za objašnjavanje i kritiku teorija, metodologija i zaključaka, kao i predstavljanje rezultata istraživanja u odnosu na međunarodne standarde i naučnu zajednicu; Razvija nove alate, instrumente i uređaje relevantne za oblast nauke i rada	Samostalno vrednuje savremene rezultate i dostignuća u cilju unapređenja postojećih i stvaranja novih modela, koncepata, ideja i teorija; Ispoljava inovativnost, naučni i profesionalni integritet i predanost razvoju novih ideja i/ili procesa koji su u središtu konteksta rada ili nauke, kroz princip samovredovanja svoga rada i dostignuća; Dizajnira, analizira i implementira istraživanja koja čine značajan i originalni doprinos opštem znanju i/ili profesionalnoj praksi; Upravlja interdisciplinarnim i multidisciplinarnim projektima; Sposoban je da samostalno pokrene nacionalnu i internacionalnu saradnju u nauci i razvoju